Speelruimteplan Blaricum

Visie en uitvoering 2022-2030

November 2021

Gemeente Blaricum

Inhoudsopgave

1. Inleiding		3
2. Onderzoek openbaar speel- en sportaanbod		4
3. Speelruimtevisie		8
4. Uitvoeringsplan		10
5. Financiën		15
Bijlagen:		
B1	Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering	19
B2	Richtbedragen en beheerkosten	24
B3 t/m B5	Uitvoeringsplan per wijk	25
	Inspiratiebeelden	30

Externe bijlagen: Speelruimteonderzoek Blaricum

Colofon

Samenwerking
Namens de Bel-combinatie: Ronald van Buuren, Rena Heilema. Bop Epema en Oscar Mulder.

Uitgave
November 2022

Tekst - onderzoek - vormgeving
Speelplan: Marije Buiter, Willem de Bruijne

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de aanleiding van het geactualiseerde beleid beschreven en wordt er teruggeblikt op wat er sinds 2010 is veranderd.

Hoofdstuk 2 beschrijft de huidige situatie van de openbare speelruimte en licht de belangrijkste resultaten van het speel- en beweegscan toe per wijk. Het volledige onderzoek is terug te lezen in het rapport 'Speelruimteonderzoek Blaricum' (externe bijlage).

De visie en speerpunten voor het nieuwe speelbeleid worden in hoofdstuk 3 beschreven en komen voort uit de resultaten van het speelruimteonderzoek en andere relevante ontwikkelingen (gemeentelijke en landelijke).

Op basis van de visie en het speelruimteonderzoek is in hoofdstuk 4 een uitvoeringsplan opgesteld voor de periode 2022-2030. Vanwege de ontwikkelingen in Blaricummermeent en de Bijvanck zijn een aantal (wijk)specifieke aandachtspunten voor uitvoering opgenomen.

Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de benodigde budgetten voor uitvoering van de speelruimtevisie en de bijkomende kosten zoals onderhoud.

In bijlage B1 zijn de basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering te vinden. Dit basisdocument is de leidraad voor ontwerp en inrichting van de openbare speelruimte en bij uitvoering en participatie.

Bijlage B2 bevat tabellen ter verdieping op hoofdstuk 5 Financiën.

Bijlagen B3 t/m B5 geven per wijk inzicht in het uitvoeringsplan en de benodigde budgetten.

1 Inleiding

Actualisatie speelbeleid

Aanleiding

Het speelbeleid uit 2010 is toe aan actualisatie. Om het openbare speel- en sportaanbod aan te laten sluiten bij de jeugd en andere inwoners, is het immers belangrijk dat de speelruimte en het speelbeleid meeontwikkelt met haar gebruikers. Zo kan in een actueel beleidsplan beter ingespeeld worden op actuele trends en ontwikkelingen met betrekking tot de openbare ruimte voor spel en sport.

De belangrijkste ontwikkelingen die aanleiding geven tot actualisatie zijn:

- Ontwikkeling Blaricummermeent: Hiermee is het aantal speel- en sportplekken van de gemeente bijna verdubbeld en zal naar verwachting nog verder stijgen.
- Renovatie Bijvanck: De werkzaamheden zullen in 2022 starten.
- Uitgestelde vervangingen: Meerdere geplande ingrepen in de Bijvanck en Blaricum Dorp zijn afgelopen jaren uitgesteld.
- Verzoeken bewoners: Afgelopen twee jaar zijn uit de Blaricummermeent en Bijvanck diverse verzoeken gekomen vanuit bewoners over speelplekken.
- Prijsstijgingen toestellen: De budgetten die in 2010 zijn begroot zijn inmiddels niet meer toereikend vanwege de (forse) prijsstijgingen van speeltoestellen, ondergronden en kosten voor de aanleg afgelopen jaren.
- Samenspeelakkoord: Toegankelijkheid en inclusiviteit zijn belangrijke criteria bij (her) inrichting van speelruimte i.v.m. samenspel voor kinderen met en zonder beperking (dit komt o.a. tot uiting via het landelijke Samenspeelakkoord uit 2019).
- Verduurzaming: Klimaatadaptatie en de (wettelijke) duurzaamheidseisen voor toestellen en ondergronden op speel- en sportplekken zijn belangrijke nieuwe criteria om bij de inrichting rekening mee te houden.
- Omgevingswet: Het speelruimteplan moet aansluiten bij de omgevingswet. Dit vergt een integrale en bewonersgerichte aanpak van de speelruimte.

Doel en scope

Dit geactualiseerde speelruimteplan vormt een leidraad voor de inrichting van gemeentelijke speel- en sportplekken in de periode 2022-2030. Bovenstaande ontwikkelingen zijn meegenomen in de visie en het uitvoeringsplan (hoofdstuk 3 en 4). Het speelruimteonderzoek dat in 2020 is uitgevoerd (zie hoofdstuk 2) vormt samen met de visie, de basis voor de voorgestelde ingrepen.

De basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering (bijlage 1) zijn ten opzichte van 2010 aangepast aan de hand van nieuwe inzichten en ervaringen. Hiermee worden concrete handvatten gegeven voor inrichting, participatie en beheer.

Terugblik speelruimteplan 2010

Doelstellingen en uitvoering

De belangrijkste reden voor het opstellen van het speelbeleid in 2010 was de behoefte aan een samenhangend en financieel haalbaar plan voor vervangingen en investeringen. De belangrijkste doelstellingen: voldoende speelplekken voor jongeren en oudere jeugd, aandacht voor zowel formele als informele speelruimte en participatie van bewoners. Daarnaast werd de 3% speelruimtenorm in nieuwe bestemmingsplannen, maar ook bij de herstructurering van bestaande wijken toegepast (2% in 2010).

De aanpassingen in de speelruimte die zijn uitgevoerd vanaf 2010 zijn:

- 8 herinrichtingen zijn gerealiseerd.
- 10 herinrichtingen zijn uitgesteld i.v.m. de goede technische staat van de toestellen.
- Het trapveldje aan Blad is verplaatst naar Stobbe
- Verwijdering van JOP's in wijkpark en bij skatebaan vanwege overlast
- Aanleg voetbalveld aan het Reigerpad
- De aanleg 19 speelplekken en 2 sportplekken Blaricummermeent

Aantal voorzieningen 2010

In het speelruimteplan 2010 staat dat Blaricum 28 speelplaatsen heeft; 20 in de Bijvanck en 8 in Blaricum Dorp. De totale vervangingswaarde van de toestellen en ondergronden is destijds berekend op €701.035,-.

Omdat de speelruimte, de visie hierop en de behoeften vanuit inwoners onderhevig zijn aan verandering, is het belangrijk om tenminste elke 5 jaar opnieuw de stand van zaken op te maken en het beleid en de uitvoering waar nodig bij te stellen.

2 Onderzoek openbaar speel- en sportaanbod - Hoe is het nu?

In dit hoofdstuk wordt de huidige stand van zaken opgemaakt en worden de belangrijkste resultaten van het speel- en beweegscan beschreven.

2.1 Speel- en beweegonderzoek

In de zomer van 2020 heeft bureau Speelplan de openbare speelruimte in Blaricum onderzocht. Tijdens het veldonderzoek zijn alle speel- en sportplekken beoordeeld en ingedeeld op basis van ligging, bereik, inrichting en functie, speelwaarde, klimaatbestendigheid en toegankelijkheid. De speel- en sportplekken zijn niet alleen op individueel niveau onder de loep genomen, maar ook op buurt- en wijkniveau. Deze informatie is verwerkt in een onderzoeksrapport met hierin kansen en aanbevelingen per wijk en per speellocatie. Het volledige onderzoeksrapport is terug te vinden als externe bijlage bij deze rapportage.

Tijdens een ketenpartneroverleg met gemeentelijke professionals op het gebied van jeugd, scholen, handhaving en sportbeleid zijn de onderzoeksresultaten en raakvlakken betreft de openbare speelruimte besproken. De bevindingen die hierbij aan het licht kwamen zijn in het onderzoeksrapport opgenomen.

2.2 Aantal locaties

Momenteel (april 2021) heeft Blaricum in totaal 49 openbare plekken met speel- en sporttoestellen. Hiervan liggen 6 locaties in Blaricum Dorp, 21 locaties in de Bijvanck en 22 in Blaricummermeent. In totaal zijn er 9 locaties als sportplek ingericht (voetbal, basketbal, skaten, fitness). Op een aantal speelplekken wordt ook klein voetbalspel gefaciliteerd met lage doeltjes.

De staat van de toestellen en ondergronden is over het algemeen goed, al zijn veel toestellen inmiddels ouder dan 15 jaar (afschrijftermijn) en een aantal zelfs ouder dan 20 jaar. Daarom zullen veel toestellen de komende 10 jaar aan vervanging toe zijn.

2.3 Belangrijkste onderzoeksresultaten

Hieronder zijn voor elke wijk (Blaricum Dorp, Bijvanck en Blaricummermeent) de belangrijkste onderzoeksresultaten samengevat. In hoofdstuk 4 worden aan de hand van de onderzoeksresultaten en de visie (wijk)specifieke aandachtspunten uitgelicht voor uitvoering.

Hutten langs de geluidswal, in dit gebied wordt volop gespeeld

Speelbosjes Bussummerweg

bank als speelaanleiding

Het Linear Park biedt veel mogelijkheden voor bewegen, van wandelen en picknicken tot skaten en hardlopen

2 Onderzoek openbaar speel- en sportaanbod - Hoe is het nu?

#20 - Speelplek Hengeleer, in 2019 opnieuw ingericht

#21 - Speel- en sportplek aan de Meentzoom, een kansrijke ruime locatie

#19 - Speelplek Windvang, in 2019 opnieuw ingericht na participatie met kinderen en omwonenden.

Blaricum Dorp - belangrijkste onderzoeksresultaten

Speelplekken: In Blaricum Dorp liggen 6 speelplekken die in het beheer zijn van de gemeente. De plekken liggen goed verspreid, maar op een aantal locaties is het speelaanbod minimaal. Twee locaties (#19 Hazeleger, #20 Oosthout) zijn in 2019 heringericht en een mix van toestellen en speelaanleidingen en worden zichtbaar goed bespeeld. In het beleid uit 2009 wordt de Meentzoom (#21) aangemerkt als bovenwijkse plek, maar in de huidige situatie lijkt de plek deze functie niet te vervullen vanwege de minimale inrichting. Het schoolplein heeft wel een uitgebreid speelaanbod, maar is niet in beheer van de gemeente en niet toegankelijk buiten schooltijd.

Sportplekken: Op twee locaties staan doelen en een basket/korfbalpaal. Aan de Meentzoom lijken deze niet optimaal te worden gebruikt.

Beweegvriendelijke openbare ruimte: Hier en daar zijn wel wat grasveldjes waar gespeeld kan worden, vooral in de noordelijke buurt. Verder is de vrij bespeelbare openbare ruimte beperkt. De straten zijn weinig bespeelbaar; druk, smal of bezet door geparkeerde auto's. Wel is er veel privé speelruimte beschikbaar in tuinen; trampolines, speelhuisjes e.d. Rondom het dorp liggen weilanden, kleine bossen en het uitgestrekte natuurgebied van Het Goois Natuurreservaat. Hierin kan gespeeld en gesport worden in het groen.

Inclusiviteit en bereikbaarheid: De wijk heeft meerdere drukke straten en vooral ook smalle, minder overzichtelijke straten met veel bochten en geen of smalle stoepen. Hierdoor staat de bereikbaarheid van speelplekken onder druk. Veel toestellen liggen in zand of op een ongelijkmatige grasondergrond zonder centraal pad. Dit komt de inclusiviteit niet ten goede. Vooral op grote locaties liggen kansen voor verbetering.

Groen en klimaat: De speelplekken hebben allemaal een groen karakter. De één heeft wat meer beschutting dan de ander en op de nieuw ingerichte speelplekken zijn natuurlijke speelaanleidingen aangelegd.

2 Onderzoek openbaar speel- en sportaanbod - Hoe is het nu?

Bijvanck - belangrijkste onderzoeksresultaten

Speelplekken: In de Bijvanck liggen 16 speelplekken. De inrichting is op veel plekken vergelijkbaar (o.a. schommel, glijbaan, klim- of duikelrek en veerwippen). De inrichting en ligging van de kleinere speelplekken sluit vooral aan bij de jonge doelgroep die nog niet zelfstandig verder weg mogen (tot c.a. 8 jaar). In een aantal buurten liggen speelplekken op steenworp afstand van elkaar. De ruimere 'buurtplekken' lig-gen goed verspreid over de wijk. Qua inrichting en ruimte zouden enkele van deze plekken niet mis-staan als bovenwijkse voorziening, bijvoorbeeld #16 met een interactief toestel. Echter, door de lig-ging functioneren ze niet als zodanig.

Sportplekken: Speel- en sportaanbod is op de meeste locaties gescheiden. In de Bijvanck liggen 6 trapveldjes met doelen die goed verspreid door de wijk en een gecombineerde plek met basketbal. De meeste locaties hebben grote doelen of houten palen en er is een pannakooi (#05). Verder zijn er veel lege grasveldjes waar ook prima een balletje getrapt kan worden. De skatebaan is verouderd lijkt weinig te worden gebruikt. In buurgemeenten, Huizen en Eemnes, zijn uitgebreide skatevoorzieningen te vinden.

Beweegvriendelijke openbare ruimte/ groen en klimaat: Ook de overige openbare ruimte in de Bijvanck nodigt uit tot beweging door de aanwezigheid van veel groen en een goede padenstructuur. Groene bespeelbare ruimte in overvloed aanwezig. Zowel op de speelplekken, grasveldjes en bosjes in de buurtjes als in de groene zoom rondom de wijk en het wijkpark kan naar hartenlust worden gespeeld. Aan de paadjes, hutten en klim- en speelsporen is te zien dat de groene ruimtes goed gebruikt worden. De beplanting is over het algemeen kindvriendelijk en een aantal speelplekken ligt midden in het groen of heeft bespeelbare bosjes. Toch ontbreekt hier en daar op speelplekken voldoende schaduw rondom de toestellen op zomerse dagen.

Inclusiviteit: De speel- en sportinrichting is niet specifiek ingericht voor bewoners met een handicap. Toch zijn hier en daar bij de inrichting wel keuzes gemaakt die redelijk gebruiksvriendelijk zijn voor de doelgroep met een bewegingsbeperking, een glijbaan met brede opgang, een interactief toestel , toestellen op kunstgras of gietrubber en een centraal pad door speelplekken. Ruimte voor verbetering is er zeker.

#1 Koggewagen, buurtparticipatie

#17 Loot, erg warm in de zomer

#5 Opzetter, centraal gelegen, divers aanbod en goede zon/schaduw balans

#10 Kauw, verouderd, maar goede centrale locatie voor een buurtplek

#100 Skatebaan, lijkt weinig te worden gebruikt, maar is dat zo?

2 Onderzoek openbaar speel- en sportaanbod - Hoe is het nu?

#36 en #23 Ingericht voor de jongste doelgroep, zoals de meeste plekken

#30 Laantje van Hynckes, voldoende ruimte om in te richten als buurtplek

#40 Sportkooi, trekt bezoekers vanuit de hele omgeving

#38 fitness wordt sinds 2020 intensief gebruikt

Blaricummermeent - belangrijkste onderzoeksresultaten

Speelplekken: De 17 speelplekken in deze wijk zijn allemaal vrij recent aangelegd en hoofdzakelijk ingericht voor jonge kinderen. De plekken kenmerken zich door een sterke hofjesstructuur en beperkte ruimte. Ook de speelplekken die worden aangemerkt als buurtplek (vanwege de ligging en potentie) zijn vaak niet veel ruimer of uitdagender ingericht. Op veel locaties staan dezelfde toestellen en diversiteit en uitdaging voor de doelgroep 6+ ontbreekt. Naar verwachting neemt het aantal speelplekken de komende jaren in deze wijk nog toe met ten minste 4 locaties in de buurten die nieuw worden ontwikkeld. Hier en daar liggen een aantal grotere groene ruimtes die goed geschikt zouden zijn als centrale speelplek, maar deze functie nu niet (formeel) vervullen.

Sportplekken: In Blaricummermeent liggen 4 sportplekken; een sportkooi, uitgebreid fitnessparcours en een klein trapveld.

Beweegvriendelijke openbare ruimte: In de buurten zelf zijn weinig vrij bespeelbare ruimtes te vinden, op een aantal pleinen en autoluwe straten na. Wel is er centraal door de wijk een mooie route langs het water voor o.a. wandelen, hardlopen en skeeleren waar jong en oud gebruik van kan maken.

Inclusiviteit: De speel- en sportinrichting is niet specifiek afgestemd op bewonersmet een handicap. Toch zijn hier en daar wel toestelkeuzes gemaakt die redelijk gebruiksvriendelijk zijn voor de doelgroep met een bewegingsbeperking, bijvoorbeeld aan aantal goed toegankelijke speelboten en wiebelplanken. Het park langs het water is goed begaanbaar.

Groen en klimaat: De bomen moeten hier weliswaar nog groeien, maar bespeelbaar groen of vrij bespeelbare groene ruimte is schaars. Het park dat langs het water slingert is een groene verademing voor de wijk en biedt wat soelaas voor het groenminnende kind, maar bevat hoofdzakelijk kijkgroen. Kinderen die wat groter zijn en zelfstandiger kunnen spelen mogen wellicht ook de weg oversteken om te spelen in de Bijvanck.

3 Speelruimtevisie – Wat vinden we belangrijk?

3.1 Visie

De beweegvriendelijke en gezonde leefomgeving staat centraal in de actualisering van het speelruimtebeleid en de toekomstige inrichting van de speelruimte. Het openbare speel- en sportaanbod nodigt uit tot beweging, ontspanning, ontmoeting en samenspel voor jong tot oud met en zonder bewegingsbeperking. Dat gaat verder dan alleen de inrichting van speel- en sportplekken en heeft ook betrekking op de bespeelbaarheid van de openbare ruimte in het algeheel.

Bewonersparticipatie speelde afgelopen jaren een centrale rol bij de (her)inrichting van speel- en sportplekken en dat blijft zo. Want deze betrokkenheid zorgt over het algemeen voor beter gebruik. Ook klimaatadaptatie en duurzaamheid zijn belangrijke actuele thema's waarmee rekening moet worden gehouden bij de inrichting van speel- en sportplekken. Concreet betekent dit: meer balans tussen zon en schaduw, meer speelgroen én kiezen voor toestellen en ondergronden van hernieuwbare materialen. Dit zijn essentiële ingrediënten voor het creëren van een gezond leef- en speelomgeving voor inwoners.

3.2 Speerpunten

Duurzame speelruimte: Speel- en sportplekken dragen bij aan verduurzaming van de openbare ruimte; minder verharding en kunstmatige ondergronden, meer groen voor waterbuffer en schaduw, hergebruik en verlengen levensduur en inrichting met circulaire materialen.

Gezonde speelruimte: De openbare speelruimte draagt bij aan de gezondheid en het welbevinden van inwoners; het stimuleren van beweging door verbetering en verbreding van het sportaanbod voor jong en oud, vergroting gebruik- en verblijfswaarde in de zomer door groene inrichting met voldoende schaduw en eventueel een watertappunt op centrale plekken.

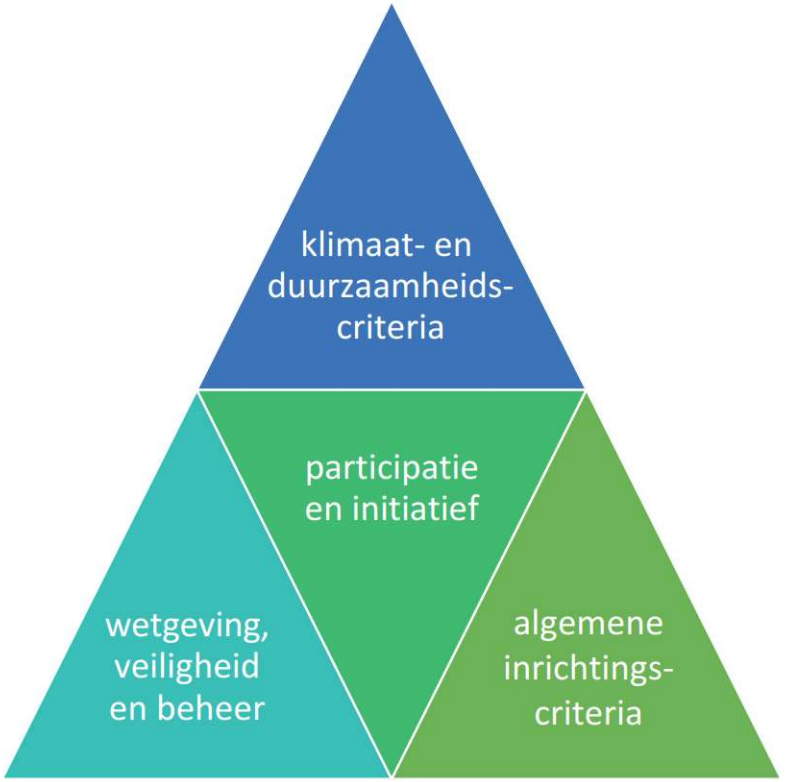
Speelruimte dicht bij huis: In elke buurt is ruimte om te spelen en te bewegen in de vorm van vrije speelruimte en/of een ingerichte speelplek. Per buurt is er ten minste één centrale speelplek of een netwerk kleine speelplekken die uitdaging bieden aan kinderen tot ten minste 12 jaar. Initiatief en betrokkenheid bij inrichting en (groen) onderhoud op speelplekken wordt gestimuleerd.

Speelruimte voor iedereen: Grote (buurt- en wijk) speelplekken worden ingericht voor een brede doelgroep; multifunctioneel en toegankelijk en inclusief, gericht op ontmoeting, samenspelen en beweging voor bewoners met en zonder handicap.

3.3 Visiekaart

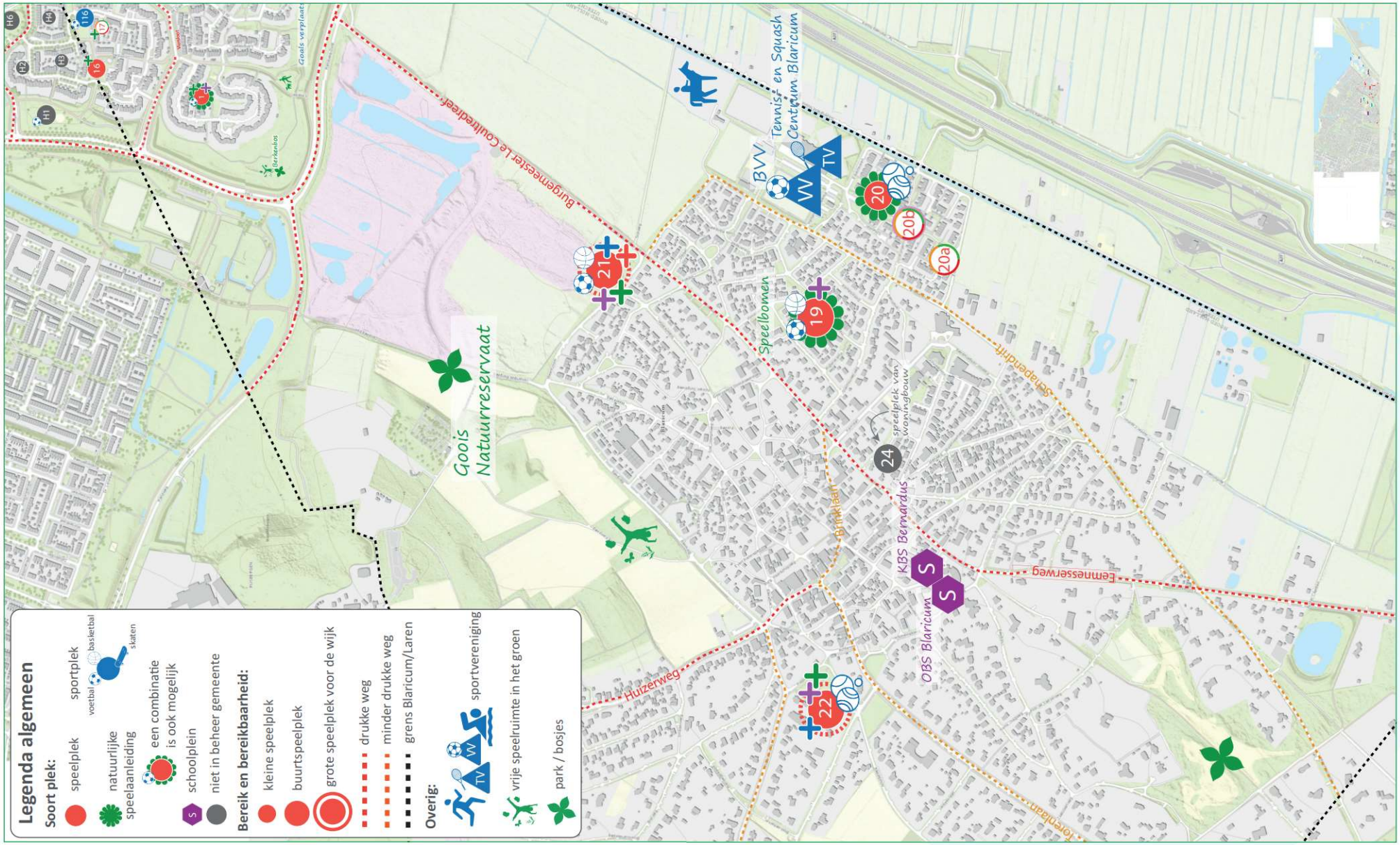
Op basis van de speerpunten en het speel- en beweegonderzoek (zomer 2020), is per wijk een visiekaart gemaakt, zie pagina's 9, 11 en 12. Deze kaarten slaan een brug tussen onderzoek, visie en uitvoering. Hierop is het huidige speelruimteaanbod terug te vinden én de voorgestelde ingrepen/kansen voor de verbetering.

In hoofdstuk 4 wordt de uitvoering van de visie toegelicht. In hoofdstuk 5 volgt de financiële onderbouwing van het uitvoeringsplan. In de bijlagen B3 t/m B5 is een plan van aanpak per wijk terug te vinden behorend bij de visiekaarten. Overkoepelende kaders voor inrichting en uitvoering (o.a. circulariteit, toegankelijkheid, uitdaging of wetgeving), zijn uitgewerkt in bijlage B1, basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering.

Figuur 1. Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering (bijlage B1)

Visiekaart Blaricum-Dorp

4 Uitvoeringsplan 2022-2030 - Hoe gaan we het aanpakken?

Op basis van het onderzoek en de speelruimtevisie is voor de periode 2022-2030 een uitvoeringsplan opgesteld. In dit hoofdstuk wordt het programma en de planning op hoofdlijnen toegelicht. Ook worden per wijk een aantal specifieke aandachtspunten aangestipt. In hoofdstuk 5 volgt de financiële onderbouwing. In bijlagen B3 t/m B5 wordt het uitvoeringsplan per wijk beschreven.

In bijlage B1 zijn de 'Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering' te vinden. Deze zijn leidend bij aanpassing en aanleg van speel- en sportplekken en beschrijven waar onderstaande locaties en ingrepen aan moeten voldoen.

4.1 Regulier uitvoeringsprogramma

Dit omvat de (her)inrichting, aanleg en omvorming van speel- en sportplekken.
Om een goed netwerk van speel- en sportplekken te behouden is het advies om de meeste locaties op termijn opnieuw in te richten. In de buurten waar naar verhouding veel speelplekken liggen op korte afstand van elkaar, wordt voorgesteld enkele plekken om te vormen ter bevordering van de speeldiversiteit en verlaging van de investerings- en onderhoudskosten voor speeltoestellen:

Buurtplekken, kleine speelplekken en trapveldjes: deze zorgen voor een goed basis speel- en sportaanbod op buurtniveau. Niet al deze locaties worden weer hetzelfde ingericht; op een aantal grotere/centrale plekken wordt het speel- en/of sportaanbod uitgebreid (zie impulsen) en op een aantal kleinere locaties en plekken met een beperkt bereik en gebruik zal de inrichting worden vereenvoudigd (zie omvormen). Het jaar van aanleg in combinatie met de technische staat is leidend voor wanneer plekken 'aan de beurt zijn' voor herinrichting. Door levensduurverlengend onderhoud na 10-15 jaar (zie 4.3)verschuift de termijn voor vervanging en gaan toestellen langer mee.

Bovenwijkse locaties: Dit zijn locaties die een bovenwijkse (gemeentebrede) functie vervullen en/of intensief worden bespeeld. Deze locaties kunnen een brede doelgroep bedienen of juist een hele specifieke. Op dit moment functioneren weinig locaties als bovenwijkse voorziening. In het uitvoeringsplan wordt ingezet op de realisatie van bovenwijkse/grote openbare speel- en sportvoorziening op locatie #21 aan de Meentzoom en #22 Bussummerweg in Blaricum Dorp. Ook de voetbalkooi in Blaricummermeent functioneert als bovenwijkse sportvoorziening. Locatie #15 in de Bijvanck kan t.z.t. een meer bovenwijkse inrichting krijgen als hier vraag naar is of er kan in deze wijk naar een andere locatie worden gezocht.

Omvormen speelplekken: Op een aantal (kleine) plekken, die op korte aftand van een andere plek liggen, verdwijnen de speeltoestellen op termijn. De ruimte zelf blijft wel behouden als vrije speelruimte en wordt opnieuw ingericht met beplanting en/of gras. Een alternatieve invulling voor de plek (bijv.moestuin,ontmoeten) is mogelijk als bewoners actief willen participeren bij de realisatie en het onderhoud. Indien toestellen vrijkomen die nog herbruikbaar zijn, worden deze elders in de gemeente geplaatst.

N **Aanleg nieuwe locaties:** Komende jaren worden in Blaricummermeent een aantal nieuwe speelplekken aangelegd in de gebieden waar nieuwe woningen komen. De aanleg hiervan gaat vanuit de GREX. Onderhoud en vervangingen komen wel voor de rekening van het speelruimtebudget. Verder is het voor het basis speel- en sportaanbod niet noodzakelijk dat er nieuwe plekken worden aangelegd. Wel worden er bij 4.4. een aantal optionele nieuwe locaties beschreven die goed aansluiten bij de visie en behoeften vanuit bewoners. Inr

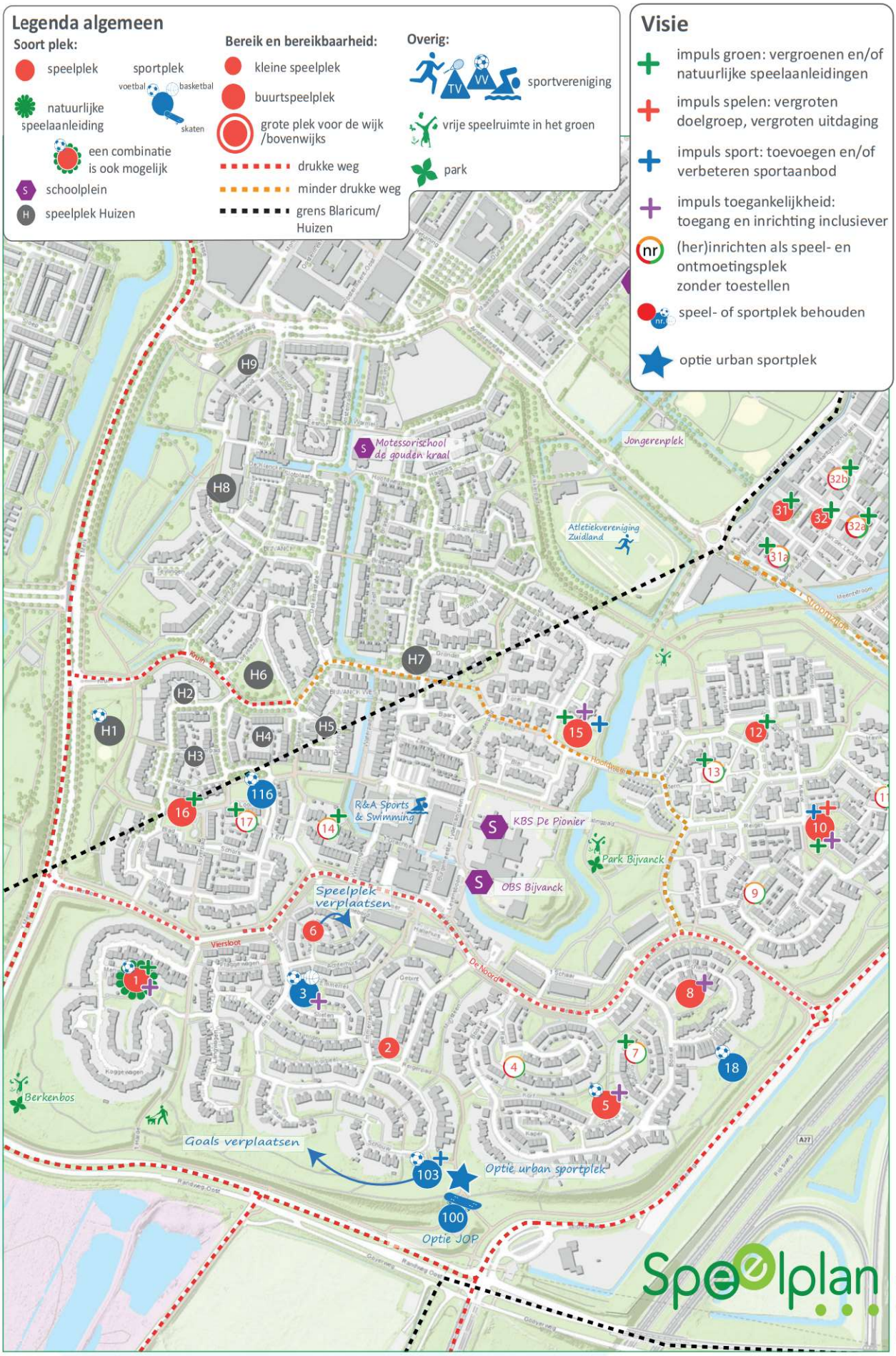
4.2 Impulsen

Impulsen zijn bedoeld om gerichte verbeteringen door te voeren. Voor het merendeel van de impulsen op de visiekaart geldt het advies om hier actief uitvoering aan te geven op korte termijn. Op niet alle aangegeven speelplekken is het mogelijk om de impuls op korte termijn uit te voeren. Dit kan t.z.t. worden opgepakt tijdens herinrichting of onderhoud.

Impuls spelen en sport: Op buurtplekken en bovenwijkse voorzieningen wordt een breed speel- en sportaanbod geadviseerd. Nu is de inrichting vaak te minimaal voor de functie die deze plekken (zouden moeten) vervullen. Door een speel- en/of sportimpuls worden er extra functies toegevoegd om het aanbod te verbeteren en/of doelgroep te verbreden.

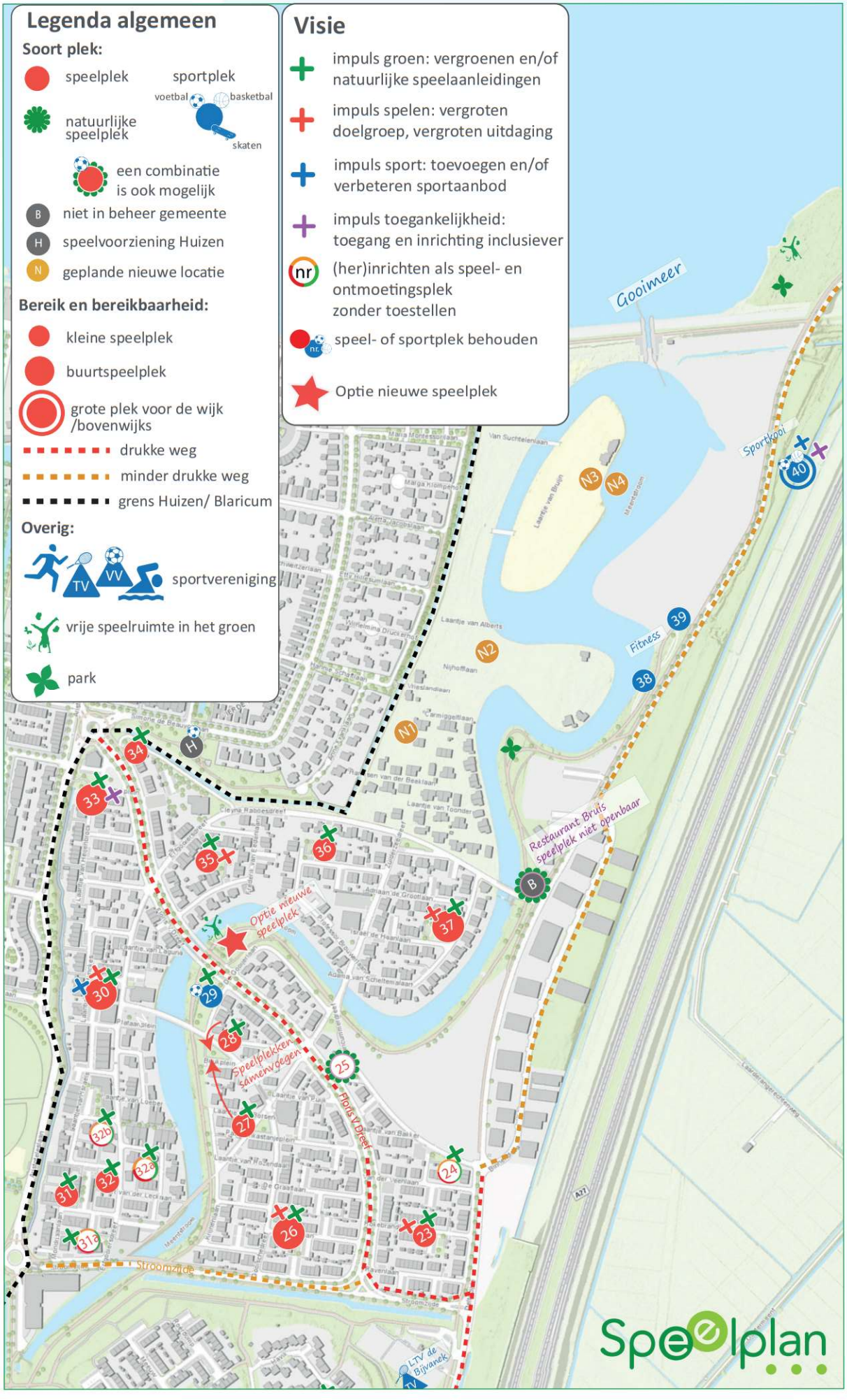
Impuls groen: Voor speel- en sportplekken met veel stenen en weinig schaduw is het advies: meer gras, bomen en bespeelbaar groen. Dat is belangrijk voor de klimaatbestendigheid van de plekken en buurten (afwatering, verkoeling), maar ook voor de speel- en verblijfswaarde (beschutting, exploratief spel).

Impuls toegankelijkheid: Op een aantal grotere speel- en sportplekken is het wenselijk om de toegankelijkheid te verbeteren. In welke mate varieert per locatie; van aanleg centraal pad tot aanpassing ondergrond of uitbreiding speelaanbod.

Gemeente Blaricum

Visiekaart Blaricummermeent

4.3. Verlenging levensduur

Voor vervanging van speeltoestellen wordt niet de standaard vervangingstermijn van 10 tot 15 jaar gehanteerd, maar gekeken naar de technische staat. In de meeste gevallen kunnen toestellen na de vervangingstermijn worden opgeknapt en de levensduur met 5 tot 10 jaar worden verlengd. Met levensduurverlengend onderhoud wordt niet alleen opvolging gegeven aan de duurzaamheids-ambities (je doet langer met dezelfde materialen), maar worden ook de kosten voor herinrichting verspreid over een langere periode. Zie hoofdstuk 5 voor de financiën en bijlage B1.3 voor de basisvoorwaarden van levensduurverlenging .

In de uitvoeringsplanning 2022-2030 is per locatie een inschatting gemaakt van het nut en kosten van levensverlengend onderhoud op basis van het plaatsing-/ vervangingsjaar, speelintensiteit en de huidige staat en gebruikte materialen. Het advies vanuit de jaarlijkse veiligheidsinspectie leidend voor het al dan niet verlengen van de levensduur.

In tabel B1 (bijlage B2) zijn richtbedragen opgenomen voor levensduurverlengend onderhoud. In het budget is ook rekening gehouden met dat een ondergrond soms eerder vervangen moet worden dan een toestel. Wanneer een toestel toch eerder dan verwacht aan vervanging toe is kan dit vanuit de post 'onvoorzien' worden bekostigd of wordt het toestel verwijderd. Voor bovenwijkse/intensief bespeelde locaties is het advies om levensduurverlengend onderhoud elke 5 jaar uit te voeren.

4.4 Optionele projecten

De uitvoering die wordt beschreven in paragraaf 4.1 t/m 4.3 zorgt ervoor dat wordt voorzien in een goede basis van speel- en sportplekken. Op de visiekaart zijn drie opties verbeeld die voortkomen uit gesprekken met ketenpartners en verzoeken van bewoners. Vanuit de visie is uitvoering van deze optionele projecten dan ook zeker aan te bevelen, maar niet noodzakelijk voor het basisaanbod. Deze zijn daarom dan ook NIET opgenomen in de investeringsbegroting in hoofdstuk 5.

- **Aanleg Urban sportplek Bijvanck:** sporten in de openlucht heeft afgelopen periode een vlucht genomen. Dit is goed te merken aan het gebruik van het fitnessparcours in Blaricummermeent. Het is dan ook zeer aan te bevelen om het 'urban' sportaanbod uit te breiden met bijvoorbeeld: Calisthenics, freerun, bootcamp of een pumptrack/fietscrossbaantje. Daarbij komt het de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving (en gezondheid) ten goede voor jong tot oud. Ook zorgt het voor een nieuwe uitdagende sportprikkel voor de jeugd en gaat verveling tegen. Advieslocatie: langs/nabij het Reigerpad (#103), of in Park Bijvanck. Kosten inrichting: c.a. € 60.000,-. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met extra kosten van 10-25% voor uitvoering zoals ontwerp, participatie etc.
- **Aanleg wijkspeelplek Blaricummermeent:** In deze wijk liggen vooral veel kleinere speelplekken voor de jongste kinderen, maar een uitdagende centrale speelplek ontbreekt. Een aan te bevelen locatie hiervoor is het centraal in het wijk gelegen Lineair Park, zie ster op visiekaart. Indien dit wordt gerealiseerd, zijn de visie en inrichtingscriteria uit bijlage B1 leidend. Kosten inrichting: c.a. € 50.000,-. excl. bijkomende kosten voor uitvoering (10-25%).
- **Aanleg van een of meerdere Jongerenontmoetingsplekken (JOP's):** Ketenpartners vanuit Jeugd geven aan dat jongeren (c.a. 14+) behoefte hebben aan een eigen plek in de openbare ruimte, die voelt als 'hun' plek waar zij samen kunnen komen en op hun eigen manier invulling kunnen geven aan vermaak. Een JOP kan ook de door anderen ervaren (over)last vanuit deze leeftijdsgroep beperken. Een JOP is daarmee een goede aanvulling op andere sport- en ontmoetingsfaciliteiten. Een advieslocatie hiervoor is de plek achter de geluidswal bij de skatebaan (#100). Deze plek ligt relatief ver van de huizen vandaan. Het advies is om hier met de inrichting in te zetten op ontmoeting en niet zozeer op sport. Kosten inrichting: c.a. € 20.000,-. excl. bijkomende kosten voor uitvoering (10-25%).

4.5 Uitvoeringsplanning

Korte termijn (2022-2025)

In deze periode staan vooral speel- en sportplekken in Bijvanck en Blaricum Dorp op de planning voor herinrichting in combinatie met impulsen. Dit gaat hoofdzakelijk om locaties die de afgelopen jaren zijn uitgesteld en nu meten worden opgepakt. In de Bijvanck gaat dit hand in hand met de wijkrenovatie. Ook is er opgenomen dat in Blaricummermeent een start wordt gemaakt met de aanpassing van speelplekken om tegemoet te komen aan de speelbehoefte van opgroeiende kinderen.

Om de visie actief te verwezenlijken is het merendeel van de impulsen voor spelen, sport, groen en toegankelijkheid gepland in de periode 2022-2025. Impulsen kunnen eventueel ook pas worden toegevoegd wanneer locaties volledig worden heringericht. Deze (passieve) aanpak zorgt voor spreiding van de investeringslast voor impulsen, maar zorgt niet voor verbeteringen op korte termijn.

Lange termijn (2026-2030)

Tussen 2026 en 2030 worden weinig ingrepen verwacht. Alleen in 2030 is een piek te zien van locaties in Blaricummermeent die aan vervanging toe zijn. Echter berust dit op technische levensduur en blijft het een inschatting. Het advies is dan ook om in 2025 2026 de stand van zaken op te maken en het uitvoeringsplan waar nodig bij te stellen.

4.6 (Wijk)specifieke aandachtspunten bij uitvoering

Wijkrenovatie Bijvanck als kans voor de speelruimte

De komende jaren zijn veel speelplekken in deze wijk toe aan vernieuwing. Op een aantal locaties is dit de afgelopen jaren uitgesteld. Door de aanpak van de speelplekken mee te nemen in de planning en uitvoering van de wijkrenovatie kan kostenefficiënt worden gewerkt. Daarbij komt het de betrokkenheid en draagvlak bij bewoners waarschijnlijk ten goede. Onderstaande aandachtspunten voor uitvoering zijn meegenomen in het uitvoeringsprogramma en de begroting:

- **Richt buurt(speel)plekken in:** voor een brede doelgroep en zorg voor meer uitdaging, variatie en een inclusieve inrichting. Kies niet enkel 'standaard' speeltoestellen te plaatsen, maar ook bijvoorbeeld balanceerparcours, speelaanleidingen of een thematische inrichting. Maak combinaties met waterberging en spelen en zorg voor voldoende schaduw zomers. Door de inrichting af te stemmen krijg je op buurtniveau een uitdagendere speelruimte en kunnen kinderen op verschillende manieren spelen. Meer criteria voor inrichting zijn te vinden in bijlage B1 'basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering'.

- **Vorm speelplekken om:** door de korte afstand tussen speelplekken is het niet altijd noodzakelijk om elke speelplek (her) in te richten met speeltoestellen. Deze plekken kunnen worden omgevormd tot groene (speel) ruimte evt. aangevuld met speelaanleidingen.Dit komt de speelkwaliteit en diversiteit ten goede en verlaagd de kosten voor vervanging en onderhoud.

- **Behoud het speelgroen:** Op veel plekken in de wijk, niet enkel bij speelplekken zelf, wordt zichtbaar goed in de bosjes gespeeld door kinderen. Deze vrije groene speelruimte is ontzettend belangrijk voor het speelplezier en de ontwikkeling van kinderen. Daarom is een absolute aanbeveling hiermee rekening te houden tijdens de wijkrenovatie.

- **Afstemming Speelplekken in de Bijvanck:** Het afstemmen van speelplekken met buurgemeenten kan de bespeelbaarheid van de wijk en het speelplezier van kinderen vergroten. Het is daarom verstandig om bij vervanging en herinrichting van speelplekken af te stemmen met gemeente Huizen. Nu is bijvoorbeeld op locatie #16 een interactief toestel geplaatst terwijl dit een relatief kleine plek is. Terwijl vlak over de grens in het Huizerdeel van de Bijvanck twee prachtige ruime plekken liggen die heel geschikt zijn als buurtspeelplek of speelplek voor de wijk. Samenwerking biedt kansen voor beide gemeenten.

Aanpassen speelplekken in Blaricummermeent

Vanuit de visie en kijk op speelruimte anno nu is geconstateerd dat er behoefte is om een aantal speelplekken in de Blaricummermeent op korte termijn deels anders in te richten. Dit is meegenomen in het uitvoeringsprogramma (en begroting) door:

- **Meer uitdaging voor de doelgroep 6+:** door op korte termijn op een aantal locaties een uitdagender en gevarieerder speelaanbod te realiseren wordt aangesloten bij de speelbehoefte van opgroeiende kinderen. De speelplekken worden niet volledig heringericht, maar enkelen krijgen een impuls om de doelgroep uit te breiden. Zie ook bijlage B1 voor de voorwaarden voor inrichting.

- **Verbeter de klimaatvriendelijkheid van speelplekken en openbare ruimtes:** door bij herinrichting het aantal kunststof ondergronden te verminderen en het schaduw- en speelgroen uit te breiden. Ook vergroening van de pleinen wordt van harte aanbevolen vanuit de speelruimtevisie.

Goede afstemming speel- en sport aanbod met buurgemeenten

Gemeentegrenzen zijn voor jongeren en volwassenen over het algemeen geen belemmering. Met afstemming en uitwisseling m.b.t. 'unieke' sportfuncties kunnen investeringen worden verdeeld. Zo valt er te twisten over het vernieuwen van de skatevoorziening in Blaricum aangezien op (korte) fietsafstand in Huizen en Eemnes skatebanen te vinden zijn. Het advies is dan ook om dit verder te onderzoeken.

Goede spreiding leidend i.p.v. demografie

Kinderen spelen overal (gescheiden ouders, grootouders, gastouder). Een goede basisdekking en goede spreiding van speelplekken en speelruimte is daarom belangrijker dan enkel inrichting van plekken gebasseerd op demografiesche gegevens. Natuurlijk kan wel enigszins rekening worden gehouden met de demografie (en ontwikkeling hiervan) in een buurt of wijk.

5 Financiën 2022-2030

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de benodigde investeringen en te maken kosten voor de speel- en sportplekken in de periode 2022-2030. Ook de jaarlijkse onderhoudskosten en andere bijkomende kosten worden toegelicht.

5.1 Vervangingswaarde

De huidige 49 openbare speel- en sportplekken in Blaricum vertegenwoordigen samen een **vervangingswaarde van ruim 1,2 miljoen** voor de kosten van toestellen en ondergronden (op basis van 1-op-1 vervanging). In de periode 2022 t/m 2030 is een groot deel van de speelvoorzieningen in Blaricum Dorp en Bijvanck aan vervanging toe. In Blaricummermeent is het merendeel pas na 2030 toe aan vervanging.

Relevante veranderingen ten opzichte van 2010:

1. Toename van 21 speel- en sportplekken in Blaricummermeent.
2. Vervangingskosten voor het schoolplein in Blaricum Dorp zijn in 2010 meegenomen in de begroting en in 2022-2030 niet.
3. Prijzen van toestellen en ondergronden zijn fors zijn gestegen (c.a.30% in 5 jaar tijd)
4. In 2010 werd uitgegaan van de 1-op-1 vervangingsprijzen van toestellen inclusief ondergrond. De bijkomende kosten voor ontruiming en aanleg zijn destijds niet of maar deels begroot. In de huidige berekening van de vervangingswaarde wordt hiermee wél rekening gehouden.

5.2 Investeringsbudget 2022-2030

Instandhouding en 1-op-1 vervanging van de huidige speel- en sportplekken biedt weinig (financiële) ruimte voor het doorvoeren van gerichte verbeteringen en participatie met bewoners. Uitvoering van de speelruimtevisie biedt die ruimte wel zodat de leefomgeving aansluit bij spelen en bewegen anno nu.

Inrichting en aanleg - Voor het uitvoeren van de speelruimtevisie is in de periode 2022-2030 een investeringsbudget van ***€ 822.500,-*** nodig voor inrichting en aanleg. Dit omvat de investeringskosten voor herinrichting/vervanging van speelplekken, maar ook voor omvormingen, verlenging én de voorgestelde impulsen, zie tabel 1.. Dit investeringsbudget is exclusief optionele projecten (totaal ***€ 130.000,-, zie H4.4)***, onderhoud en ontwikkelkosten.

In diagram 1 en tabel 2 op de volgende pagina tonen de benodigde investering per jaar, en per wijk. De investeringspiek in de beginperiode wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door herinrichting van bovenwijkse voorzieningen, uitgestelde vervangingen in combinatie met impulsen en optionele projecten.

Bijkomende ontwikkelkosten - Naast kosten voor inrichting en aanleg moet rekening worden gehouden met kosten voor voor o.a. advisering, ontwerp, participatie en toezicht op uitvoering. Het is belangrijk dat dit budget apart wordt begroot en niet van de budgetten voor inrichting wordt 'afgesnoept'. Als dit wel gebeurt is uitvoering van de speelruimtevisie niet meer realistisch. Daarom moet rekening worden gehouden 10 tot 25% extra ontwikkelkosten.

5.3 Kosten onderhoud en inspecties

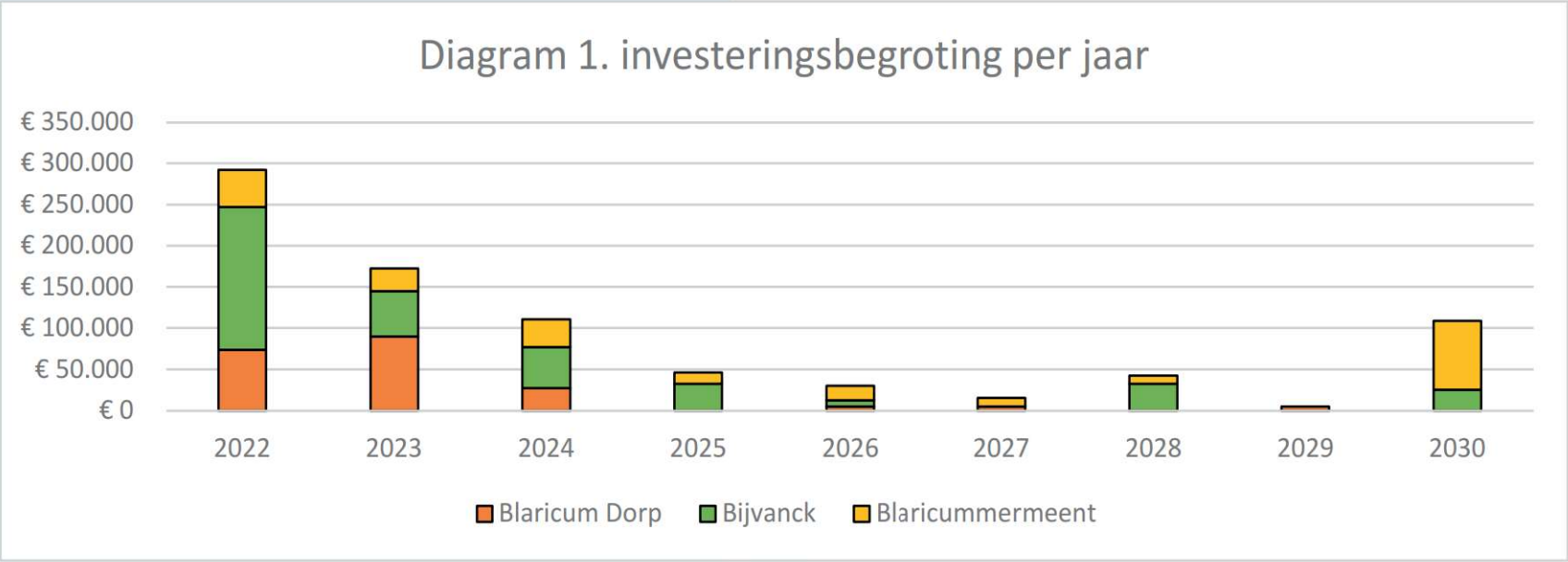
Om speelvoorzieningen veilig te houden worden veiligheidsinspecties en onderhoud uitgevoerd. De jaarlijks benodigde onderhoudskosten bedragen €28.000, zie bijlage B2 voor verdere specificatie. Dit komt neer op c.a. 2 à 3% van de huidige totale vervangingswaarde. Gezien de ontwikkeling van nog enkele nieuwe speelplekken in Blaricummermeent moet rekening worden met de bijkomende kosten voor onderhoud. Jaarlijks moet daarom worden bekeken in hoeverre dit een (geringe) verhoging van het onderhoudsbudget noodzakelijk maakt. Levensduurverlenging (groot onderhoud) is geen onderdeel van het reguliere onderhoudsbudget, maar van de investeringsbegroting.

Tabel 1 - Investeringen 2022 t/m 2030

Vervangingen/herinrichting *Periode 2022 - 2030*	aantal locaties	totaal t/m 2030
Vervanging/herinrichting speelplekken en sportveldjes	15	€ 299.500
Vervanging/herinrichting bovenwijks speel- en sportplekken	2	€ 165.000
Levensduurverlengend onderhoud	36	€ 104.000
Impulsen en omvorming *Korte termijn, atief uitvoeren visie*	**aantal keer**	**totaal t/m 2030**
Spelen	8	€ 42.500
Sport	9	€ 32.500
Groen	29	€ 82.000
Toegankelijkheid	11	€ 41.000
Omvormingen	17	€ 56.000
Totaal	**127**	**€ 822.500**
*Onderhoud en inspecties totale periode**		*€ 252.000*
*Bijkomende ontwikkelkosten 20%***		*€ 164.500*
*Optionele projecten ****	*3*	*€ 130.000*

* zie H5.3 ** zie H5.2 ** zie H4.4

5 Financiën 2021-2030

* Exclusief ontwikkelkosten (zie H5.2)en optionele projecten (zie H4.4)

Tabel 2 - Investeringsbegroting per jaar										
Per wijk			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Blaricum Dorp	€	205.500	€ 73.500	€ 90.000	€ 27.000	€ -	€ 5.000	€ 5.000	€ -	€ 5.000	€ -
Bijvanck	€	376.000	€ 173.500	€ 55.000	€ 50.000	€ 32.500	€ 7.500	€ -	€ 32.500	€ -	€ 25.000
Blaricummermeent	€	241.000	€ 45.000	€ 27.500	€ 33.500	€ 13.500	€ 17.500	€ 10.000	€ 10.000	€ -	€ 84.000
Totaal*	€	822.500	€ 292.000	€ 172.500	€ 110.500	€ 46.000	€ 30.000	€ 15.000	€ 42.500	€ 5.000	€ 109.000

* Exclusief ontwikkelkosten (zie H5.2)en optionele projecten (zie H4.4)

Bijlagen

B1 Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering 18

B.1.1 Soorten speelruimte en functie 18

B.1.2. Inrichtingscriteria 19

B.1.3. Criteria klimaat en duurzaamheid 20

B.1.4. Werkwijze participatie en initiatieven 21

B.1.5. Ruimte voor spelen en sporten bij nieuwbouw 21

B.1.5. Wetgeving, veiligheid en beheer 22

B2 Uitvoeringsprogramma richtbedragen en beheerkosten 23

B3 Uitvoeringsprogramma Blaricum Dorp 24

B4 Uitvoeringsprogramma Bijvanck 25

B5 Uitvoeringsprogramma Blaricummermeent 26

Inspiratiebeelden 28

Externe bijlagen: Speelruimteonderzoek Blaricum 2020

B1 Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering

Deze bijlage is een leidraad voor de inrichting van de speel- en sportplekken in Blaricum. Het kan worden gebruikt als richtlijn voor ontwerp van de speelruimte, bij uitvoering en participatie met bewoners.

B.1.1 Soorten speelruimte en functie

Een goed en divers netwerk van speel- en sportplekken is belangrijk zodat zoveel mogelijk bewoners van deze voorzieningen gebruik kunnen maken. Vanwege de goede algehele bespeelbaarheid van de openbare ruimte en de algemeen goede dekking van speelplekken, wordt de 3% speelnorm (beleidsplan 2009) niet langer gehanteerd (nu over heel Blaricum 6%) aangezien dit enkel iets zegt over de kwantiteit, maar niet de kwaliteit van de speelruimte. Bij nieuwbouw/inbreiding blijft de 3% wel het minimum.

Aan de hand van ligging, inrichting en ruimte, is de speelruimte in Blaricum onderverdeeld is 5 categorieën; Speelhofjes, Buurtspeelplekken, Bovenwijkse voorzieningen, trapveldjes, vrije speelruimte en routes.

Kleine speelplekken/speelhofjes- adviesdoelgroep 0-9 jaar
De kleine speelplekken (op een straathoek of tussen de huizen) zijn bedoeld ter aanvulling op de buurtplekken. Deze speelhofjes zijn vooral bedoeld voor de jongste doelgroep die nog niet zelfstandig in de buurt uit spelen mag. Inrichting met speeltoestellen is niet altijd nodig. Of een kleine locatie/speelhofje wordt (her)ingericht met toestellen of speelaanleidingen hangt onder anderen af van de beschikbare speelruimte en andere speelvoorzieningen in de buurt. Demografische ontwikkeling van de buurt of bewoners rondom de plek kunnen ook worden meegewogen. Deze plekken zijn meestal wel belangrijk voor de direct omwonenden en blijven behouden als speelruimte. In overleg met bewoners kunnen deze plekken ook (tijdelijk) een andere buurtfunctie krijgen (groen, ontmoeting, moestuin), al dan niet gecombineerd met spelen.

Vanwege de beperkte ruimte en vaak korte afstand tot de huizen of tuinen wordt een maximale valhoogte van 150 cm voor toestellen gehanteerd en worden toestellen bij voorkeur op gras geplaatst. Onder slijtgevoelige delen kan evt. (gedeeltelijk) een slijtvaste ondergrond worden geplaatst (zie ook hieronder bij 'valondergronden'. Toestellen specifiek voor de doelgroep 0-4, 'mini-toestellen, zijn op speelhofjes af te raden i.v.m. kortdurend gebruik ten opzichte van de levensduur.

Buurtplekken - adviesdoelgroep 0-14 jaar
Buurtplekken hebben een ruime en open opzet, liggen niet te dicht op of omsloten door woningen, bieden uitdaging voor een bredere doelgroep en stimuleren samenspel en ontmoeting in de buurt. Spelen wordt op deze plekken bij voorkeur gecombineerd met een vorm van sport. De belangrijkste doelgroep voor buurtspeelplekken is 9-14 jaar, de kinderen die de kleine speelplekken zijn 'ontgroeid'. In elke speelbuurt zou zo'n plek moeten liggen of gerealiseerd moeten worden. Openbare schoolpleinen kunnen deze functie ook vervullen. De demografische ontwikkeling in een buurt is niet van invloed op het al dan niet aanwezig zijn/realiseren van buurtplekken, hooguit op de inrichting. Kinderen en andere bewoners moeten in elke buurt goed kunnen spelen en bewegen, ongeacht de leeftijd. Hierin wordt meegewogen dat kinderen ook bij vriendjes, oppas of opa's en oma's spelen en vanwege gescheiden ouders niet de hele week wonen op het adres waar zij staan ingeschreven.

Bovenwijkse voorzieningen - adviesdoelgroep 0-100+ of jongeren
Blaricum kent vier locaties die als bovenwijkse voorziening kunnen worden aangemerkt of deze potentie hebben; de voetbalkooi #22 i.c.m. het fitnessparcours #20 en #21 in Blaricummermeent , de speelplek aan de Hoofdweg in de Bijvanck #15 en de speelplekken aan de Meentzoom #21 en Bussumerweg #22 in Blaricum Dorp. Bovenwijkse voorzieningen kenmerken zich door veel ruimte, goede bereikbaarheid/ centrale ligging en een uniek en/of ruim speel- en sportaanbod. Deze plekken kunnen worden ingericht voor een hele brede doelgroep, of juist voor een hele specifieke doelgroep. Een integrale aanpak bij ontwerp en aanleg van bovenwijkse speel- en sportplekken is belangrijk.

Sportveldjes
Blaricum heeft verschillende trapveldjes die al dan niet bij speelplekken gelegen zijn, de kwaliteit is wisselend (zie bijlage: speelruimteonderzoek). Voetballen is een geliefde vorm van buitenspelen bij veel kinderen en andere bewoners. Daarom is het belangrijk dat in elke buurt/binnen elk barrièregebied een trapveld aanwezig is, nu is dat nog niet het geval. De inrichting hangt uiteraard af van de beschikbare ruimte en ligging. Bij voorkeur worden trapvelden niet te dicht bij water gerealiseerd en anders i.c.m. met goede ballenvangers. Een combinatie met andere sporten (volleybal, basketbal, hockey) kan spel en beweging is aan te bevelen om beweging te stimuleren. Natuurlijk kunnen grasvelden prima als speel-/sportveld functioneren zonder dat deze worden ingericht met toestellen zoals doeltjes. Toch is een zekere mate van inrichting aan te bevelen (houten paaltjes, kleine doeltjes), dit komt het gebruik vaak ten goede (uitnodigend en minder gebruikt als uitlaatveld).

Vrije speelruimte en routes
Grasveldjes, plantsoenen, bosjes, stoepen, pleintjes en autoluwe straten behoren ook tot de speelruimte van kinderen en zijn van minstens even groot belang als speelplekken. In de ene buurt zijn meer van deze ruimtes dan in de andere. Deze ruimtes hoeven niet te worden ingericht met speel- of sporttoestellen om bespeelbaar te zijn. Ook op speelplekken zelf is het belangrijk om voldoende ruimte vrij te houden en niet alles vol te zetten met toestellen. Groene of 'lege' openbare ruimte laat kinderen vrij om hun eigen spel te bedenken en dat is minstens even waardevol, dan niet waardevoller dan spelen op een aangewezen speelplek. Wanneer er barrières zijn die moeten worden overbrugt om naar een speelplek te komen, kan het helpen om een speelroute aan te leggen. Speelroutes (kindlinten) tussen speelplekken kunnen ook stimuleren dat kinderen van meer plekken gebruikmaken.

B.1.2. Inrichtingscriteria spel, sport en verblijf

Uitdaging en diversiteit
Een divers sport- en speelaanbod verspreid over de gemeente zorgt voor een aantrekkelijke speelruimte. Voldoende variatie op plekken zelf, maar ook tussen plekken onderling is belangrijk. Bij inrichting van speel- en sportplekken is het daarom belangrijk om altijd te inventariseren welk aanbod er al is. Speel- en sportplekken kunnen meer zijn dan een verzameling toestellen. Thema's en combinaties van toestellen en speelaanleidingen kunnen de speeluitdaging vergroten.

Op speelhofjes die hoofdzakelijk door direct omwonenden worden gebruikt is variatie tussen soortgelijke plekken van minder belang, al is het wel goed om binnen buurtjes zelf hier toch enigszins rekening mee te houden. Om te voorkomen dat de plek snel saai wordt, kan met speelvormen worden gevarieerd (geen gelijksoortige toestellen op een plek). Kleine toestellen voor enkel een hele jonge doelgroep (mini-schommels, mini-glijbanen e.d.) hebben niet de voorkeur. Kinderen ontgroeien deze toestellen erg snel, zeker wanneer ze in een speelhofje staan.

Op buurtspeelplekken en bovenwijkse voorzieningen is vooral uitdaging van belang voor kinderen die de speelhofjes ontgroeid zijn en zelfstandig in hun eigen buurt mogen spelen of ook naar speelplekken in andere buurten mogen. Klim- en klautertoestellen, parcours, speciale schommels (manden, multischommels, banden etc.) zijn voorbeelden van een uitdagend speelaanbod. Spelen op deze plekken kan goed worden gecombineerd met sport en groene speelruimte zoals speelbosjes. Toch zijn buurtspeelplekken en bovenwijkse voorzieningen ook plekken waar prima toestellen voor een jonge doelgroep kunnen worden aangeboden omdat kinderen hier vaak onder begeleiding van (groot)ouders of opvang heen gaan. Deze 'kleine' toestellen worden op deze plekken vaak beter en langer gebruikt.

Vrije speelruimte op speelplekken
Dit is belangrijk voor alle plekken, maar vooral voor buurtspeelplekken en bovenwijkse locaties. Bij inrichting moet rekening worden gehouden met voldoende bewegingsvrijheid rondom de speeltoestellen. Op speelhofjes is vooral overzicht belangrijk en voldoende vrije ruimte op gras of ruimte waar jonge kinderen met hun fiets of step kunnen spelen.

Inclusiviteit en samenspel (bron 1)
De gemeente Blaricum onderschrijft het Samenspeelakkoord 2019. Vooral bij de (her) inrichting van bovenwijkse locaties en buurtspeelplekken is goede toegankelijkheid een belangrijk criterium zodat iedereen van deze plekken gebruik kan maken. Het goed bereikbaar en begaanbaar maken van een locatie en het bieden van uitdaging in de vorm van speelaanleidingen kan al een uitkomst zijn. Dit kan worden bevorderd door inrichtingsvormen te kiezen waarbij kinderen met een handicap zelfstandig met leeftijdsgenoten kunnen samenspelen en niet afhankelijk van hen of ouders/ verzorgers zijn. Dit kunnen speciale toestellen zijn, maar ook binnen het reguliere aanbod en met creatief ontwerp zijn veel samenspeelmogelijkheden te creëren. Dit blijft natuurlijk maatwerk in samenspraak met inwoners. Om de inclusiviteit van een speelplek te verbeteren kunnen speciale toestellen worden geplaatst die samenspel tussen kinderen met en zonder handicap/beperking bevorderen; bijvoorbeeld een mandschommel of rolstoel-draaitoestel. Wanneer er vanuit de bewoners aanleiding is om een locatie/locaties toegankelijker te maken voor inwoners met een handicap dan wordt hiermee rekening gehouden bij herinrichting van de plek. Als herinrichting nog niet aan de orde is, maar er wel behoefte is aan meer toegankelijkheid, wordt samen met bewoners nagedacht over een passende oplossing op de betreffende locatie of elders in de buurt.

Verblijfswaarde versus overlast
Het is prettig als kinderen en andere bewoners een tijdje op een speel- of sportplek kunnen vertoeven. Vooral op buurtspeelplekken en bovenwijkse voorzieningen is het belangrijk om ontmoeting en verblijf te stimuleren. Voldoende zitgelegenheid, afvalbakken, afwisseling van zon en schaduw of een watertappunt kunnen bijdragen aan een prettig verblijf. Grenst een speelplek aan woningen of tuinen, dan is het belangrijk om bij inrichting rekening te houden met privacy, door toestellen niet te dicht op tuinen/ramen te plaatsen. Natuurlijk kan het gebeuren dat wanneer een plek aantrekkelijk wordt gevonden door (met name) jongeren, omwonenden hier overlast van ondervinden. Hier kan met de inrichting enigszins rekening mee worden gehouden (verlichting, bankjes zonder leuning en dergelijke), maar een tijdige sociale aanpak is vaak effectiever.

B.1.3. Criteria klimaat en duurzaamheid

Klimaatadaptatie en groene speelruimte (bron 2 t/m 5)

In Blaricum zijn veel kleinere speelplekken gelegen in hofjes tussen de huizen. Juist op deze plekken kan het zomers erg warm worden en blijft het lang hangen. Vergroening kan zorgen voor verkoeling in de zomer en betere opvang van regenwater. Kortom, meer bomen en gras en minder verharding en kunstondergronden. Daarbij wordt door het toevoegen van groen de bespeelbaarheid en verblijfswaarde van plekken vergroot (meer schaduw, speelbosjes, picknickgras), zeker ook voor grotere speelplekken. Geschikte soorten speelgroen zijn bij voorkeur robuust, stekelvrij, niet giftig, en gemakkelijk in onderhoud, bijvoorbeeld: hazelaar, wilg, laurier. Voor beplanting op speelplekken die meer onderhoud vergt, zoals fruitbomen, wilgenhutten-/tunnels, is het advies om dit enkel aan te leggen als bewoners dit zelf onderhouden/bijhouden.

Aandachtspunten voor aanleg en onderhoud groene speelruimte:

- Speelbosjes: Belangrijk om niet te rigoureus te snoeien en snoeiafval (deels) te laten liggen als speelmateriaal. Op speelplekken zelf, maar ook ander bespeelbaar groen.
- Grasmaaien: op grote speelplekken moet de maaimachine gemakkelijk rondom de toestellen kunnen maaien. Op kleine speelplekken is het nodig om een bosmaaier te gebruiken.
- Bomen: Op grote plekken met veel afstand tot de huizen kunnen soorten worden geplant die groot mogen worden (afhankelijk van de ruimte). Evt. laag vertakte bomen planten. Het is wel belangrijk bomen niet te dicht op toestellen en ondergronden te plaatsen i.v.m. wortelgroei. Op kleine speelplekken soorten planten die niet hoger dan 3 meter worden; laagstam, halfstam, dak- of leibomen.
- Participatiegroen: perken, bloemen, hagen, fruitbomen, wilgenhutten vergen specifieker onderhoud/zorg en kunnen het beste worden aangelegd wanneer bewoners zorg dragen voor het onderhoud.

Er zijn inmiddels tal van onderzoeken die aantonen dat een groene (speel)omgeving een positief effect heeft op het welzijn van mensen, zeker op plekken waar zij veel gebruik van maken. Spelen in het groen of met natuurlijke speelaanleidingen heeft ook voor de motorische en cognitieve ontwikkeling van kinderen voordelen. Groenere speelplekken kunnen zo bijdragen aan een gezonde jeugd (zie literatuur pagina 22).

Duurzame inrichting: Levensduur en gebruiksduur

Een duurzame inrichting van speel- en sportplekken gaat lang mee en wordt goed gebruikt. Bij (her)inrichting van speel- en sportplekken wordt in het vervolg gekozen voor toestellen met een lange levensduur van ten minste 12 tot 15 jaar. Een ander belangrijk criterium is een lange gebruiksduur. Dit betekent dat toestellen door een brede doelgroep en gedurende langere periode goed benut kunnen worden (bijvoorbeeld een hoog genoeg duikelrek). Toestellen die samenspel stimuleren hebben de voorkeur, bijvoorbeeld een dubbele (veer)wip of dubbele schommel.

Valondergronden

Ondergronden zijn nu op de meeste speelplekken van kunststof, met name kunstgras en rubber tegels. Kunststofondergronden vergen minder onderhoud, maar met name kunstgras is niet goed recyclebaar en zowel kostbaar om te vervangen als in onderhoud (jaarlijks inzanden). Voor het verduurzamen van speelplekken hebben natuurlijke ondergronden de voorkeur in het kader van zowel het milieu (recycling) als het verbeteren van afwatering en verminderen van hitte. Toestellen met een valhoogte tot 150 cm kunnen op gras geplaatst. Bij een grotere valhoogte kunnen valzand, houtsnippers of schors worden gebruikt. Een natuurlijke ondergrond vergt intensiever onderhoud. Soms kan de keuze voor kunststof ondergronden toch voorkeur hebben (anders dan esthetisch), bijvoorbeeld ter bevordering van de toegankelijkheid of bij intensief gebruik waarbij gras snel uitslijt zoals bij de uitloop van glijbanen of onder schommels. Bij voorkeur wordt dan gekozen voor een gerecyclede rubber/ EPDM ondergrond (pak's-vrij) i.p.v. kunstgras; ; beter recyclebaar, slijtvaster, een langere levensduur en zorgt voor minder plastic in het milieu. Een nieuw duurzaam alternatief voor een vaste valondergrond is een kurkvloer.

Aandachtspunt: het belangrijk dat het gebruik van een natuurlijke ondergrond niet ten koste gaat van de bespeelbaarheid van een plek, bijvoorbeeld: het is onwenselijk dat door het gebruik van een losse ondergrond onder een mandschommel de toegankelijkheid verminderd.

Hergebruik en verlenging levensduur
Wanneer een speel- of sportplek opnieuw wordt ingericht wordt gekeken welke toestellen nog herbruikbaar zijn. Speeltoestellen hebben een afschrijftermijn van tussen de 10 en 15 jaar. Toch zijn de meeste speeltoestellen na deze termijn nog in voldoende goede technische staat en kan de levensduur eenvoudig een aantal jaren worden verlengd door het toestel op te knappen en losse onderdelen te vervangen. Als de levensduur van toestellen kan worden verlengd is dit zowel gunstig voor de beschikbare budgetten als voor het milieu. Voorwaarde is wel dat de toestellen voor een redelijk bedrag kunnen worden opgeknapt en ten minste nog 3 jaar mee gaan. Daarbij is het belangrijk om rekening te houden met de ondergrond waarin het her te gebruiken toestel wordt geplaatst om zo kapitaalvernietiging bij vervanging te voorkomen. Wanneer toestellen worden verwijderd en op een andere locatie worden hergebruikt is het belangrijk dat verwijdering zorgvuldig gebeurt en het toestel voor herplaatsing wordt geïnspecteerd op veiligheid.

Aandachtspunten levensduurverlenging:

- Altijd vooraf laten inspecteren, evt. demonteren bij bewegende toestellen om veiligheid te controleren/verbeteren.
- Houten en kunststof toestellen gaan minder lang mee dan staal, let op verborgen broosheid/rot.
- Stalen toestellen gaan vaak lang mee, maar ook hier moet gelet worden op metaalmoeheid. Vooral de lasnaden en bevestigingspunten op de grond moeten extra goed worden gecontroleerd wanneer het toestel ouder is dan de voorgeschreven levensduur.
- Indien toestel korter dan 10 jaar meegaat, dan niet in vaste kunstondergrond plaatsen, maar in losse ondergrond of gras.
- Levensduur alleen verlengen indien het toestel daardoor nog ten minste 3 jaar mee kan.
- Het jaarlijks inzanden van kunstgras komt de levensduur en ten goede. (Hiermee is rekening gehouden in het jaarlijkse onderhoudsbudget, zie Hoofdstuk 4.3)
- Om te weten of een ondergrond nog voldoende valdempend is, na 7 a 10 jaar een HIC-meting worden uitgevoerd. (Hiermee is rekening gehouden in het jaarlijkse onderhoudsbudget en levensduurverlenging, zie Hoofdstuk 4.3)

B.1.4. Werkwijze participatie en initiatieven

Bewonersinitiatieven
Initiatieven van bewoners op het gebied van spelen, bewegen en sporten zijn waardevol voor de sociale cohesie en de gemeente wil hiervoor de ruimte geven. Wanneer bewoners zelf speelelementen in de openbare ruimte plaatsen/maken zijn hieraan regels verbonden, zie B.1.6. Wanneer bewoners een speel-, sport-, of beweeginitiatief hebben en hier ondersteuning bij nodig hebben kunnen zij contact opnemen met de gebiedsmanager om te bespreken wat de mogelijkheden zijn. Draagvlak in de buurt is altijd een belangrijke voorwaarde voor ondersteuning door de gemeente.

Participatie bij herinrichting of aanleg speel- en sportplekken
De gemeente betrekt bewoners wanneer van speel en -sportplekken worden ingericht. Dit is de afgelopen jaren eigenlijk een vanzelfsprekendheid als het gaat over aanpassingen in de openbare (speel) ruimte. Direct omwonenden worden altijd uitgenodigd om mee te denken over de inrichting. Wanneer het gaat om grotere locaties die door een brede doelgroep worden gebruikt wordt de uitnodiging breder verspreid. De aanpak voor participatie kan per locatie verschillen en is onder andere afhankelijk van het soort locatie, doelgroep en de vervangingsopgave.

B.1.5. Ruimte voor spelen en sporten bij nieuwbouw
De 3% speelnorm (minimum) blijft bij nieuwbouw/inbreiding leidend. Echter versnippering van speelruimte moet in vervolg worden voorkomen zodat ook in de toekomst voldoende ruime speelplekken kunnen worden gerealiseerd voor opgroeiende jeugd. Wanneer Inbreiding ten koste gaat van speelruimte moet dit in de omliggende buurt worden gecompenseerd volgens de basisvoorwaarden van dit beleid. Bijvoorbeeld: de sportplek verdwijnt door nieuwbouw, elders in de buurt moet een nieuwe sportplek worden gerealiseerd/toegevoegd aan een bestaande locatie. Het is belangrijk dat wanneer bij nieuwbouw ook speel- en sportvoorzieningen worden gerealiseerd, de kosten hiervan vooraf worden mee begroot in de Grondexploitatie.

B.1.6. Wetgeving, veiligheid en beheer

Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen (WAS)
Speelvoorzieningen moeten voldoen aan het WAS. Toestellen en ondergronden die in de openbare ruimte worden geplaatst zijn gecertificeerd (hebben een keurmerk) en worden regelmatig op veiligheid geïnspecteerd.

Onderhoud en inspectie
De openbare speel- en sportplekken worden jaarlijks geïnspecteerd. De meldingen voor onderhoud en reparatie die hieruit volgen worden zo snel mogelijk opgepakt zodat de kwaliteit en veiligheid van voorzieningen gewaarborgd blijft. Tussentijdse meldingen van gebreken op speel- en sportplekken door bewoners of vanuit de buitendienst worden op korte termijn opgepakt. Wanneer reparatiekosten (bijvoorbeeld na vandalisme) te hoog zijn wordt het toestel in zijn geheel verwijderd. Terugplaatsing hangt af van de dan beschikbare budgetten.

Zelfbouwtoestellen
Door bewoners zelf gebouwde toestellen en ander buitenspeelgoed zoals trampolines voldoen niet aan de wettelijke veiligheidseisen van het WAS (Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen) en mogen daarom niet in de openbare ruimte worden geplaatst. Wanneer dit wel gebeurt zal de Buitencoördinator van de gemeente hierover met de verantwoordelijke bewoners in gesprek gaan en samen komen tot een redelijke termijn waarbinnen bewoners het toestel/bouwwerk verwijderen. Wanneer dit niet gebeurt of de eigenaar niet bekend is zal de gemeente in het uiterste geval zelf overgaan tot verwijdering ter voorkoming van ongevallen.

Milieucriteria inkoop (bron 7,8)
Bij de keuze voor nieuwe toestellen en ondergronden staat duurzaamheid centraal. De Rijksoverheid heeft voor de vervaardiging en inkoop van toestellen nieuwe milieucriteria opgesteld1. Ook is het vrijkomen van PAK's aan richtlijnen gebonden (REACH richtlijn).

PFAS waarde bij afvoer grond
In 2019 was er veel te doen geweest om de PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) kwestie. Grond ontgraven en afvoeren kan niet meer zomaar. Wanneer grond moet worden afgevoerd moet eerst onderzoek worden gedaan naar het PFAS-gehalte. De kosten per onderzoek worden geschat € 2.000,- euro per locatie. Daarom is in Blaricum gekozen om bij inrichting van speel- en sportplekken te werken met een gesloten grondbalans. Wanneer afvoer van grond wel noodzakelijk is moet in de projectkosten rekening worden gehouden met de kosten voor onderzoek, maar ook afvoer van eventueel vervuilde grond.

Literatuur

1. www.samenspeelakkoord.nl
2. N. Vreeken; Natuurspeeltuinen onder de loep – Onderzoek naar de effectiviteit van natuurlijke speeltuinen op de gezondheid van kinderen, 2015.
3. LtL; National School Grounds Survey 2003, 2003. Via https://www.ltl.org.uk/pdf/LTL-Survey-20031288585139.pdf).
4. W. Leufgen, M. van Lier; Vrij Spel voor Natuur en Kinderen. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 2007, p.152.
5. R. Louv; Het laatste kind in het bos – Hoe we onze kinderen weer in contact brengen met de natuur. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 2007.
6. www.rli.nl- Recht op Groen en 6. www.rivm.nl/tekenbeten-en-lyme/teek

7. https://www.mvicriteria.nl/nl/webtool?product_group=42&cluster=3#//42/3//nl
8. https://www.boerplay.com/2018/05/08/informatie-rubbertegels-als-valondergrond/

B2 Uitvoeringsprogramma - richtbedragen en beheerkosten

B.2.1 Richtbedragen voor uitvoering

Richtbedragen

In de begroting is gewerkt met richtbedragen voor verschillende ingrepen. Anders dan in de huidige situatie wordt er gerekend met een bedrag voor de volledige inrichting inclusief ondergronden en plaatsingskosten (niet enkel 1-op-1 vervanging van toestellen).Ook is rekening gehouden met de kosten voor ontruiming en afvoer van materialen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen ingrepen die op de korte termijn (2022-2025) plaats moeten vinden en ingrepen die verwacht worden in de periode (2026-2030). Hierbij is uitgegaan van de huidige prijzen voor de inrichting van speelvoorzieningen en rekening gehouden met toekomstige prijsstijging. Hiermee ontstaat een realistischer inzicht in de te verwachten kosten.

Tabel B1. Richtbedragen uitvoeringsplan		
Ingrepen	**2022 t/m 2025**	**2026 t/m 2030**
Herinrichting -kleine speelplek	€ 20.000 – € 25.000	€ 25.000 – € 30.000
Herinrichting - buurtplek	€ 45.000 – € 50.000	€ 50.000 – € 55.000
Herinrichting - bovenwijkse locatie	€ 60.000 – € 90.000	€ 70.000 – € 100.000
Omvormen / buurtinitiatief	€ 2.500 – € 7.500	€ 3.000 – € 8.500
Opheffen (vergroenen) / geen buurtinitiatief	€ 500 – € 2.500	€ 1.000 – € 3.500
Impuls spelen/sport	€ 5.000 – € 12.500	n.v.t.
Impuls groen	€ 5.000	n.v.t.
Impuls toegankelijkheid	€ 5.000 – € 12.500	n.v.t.
Levensduurverlengend onderhoud -kleine speelplek	€ 2.500 – € 7.500	
Levensduurverlengend onderhoud - buurtplek	€ 5.000 – € 7.500	
Levensduurverlengend onderhoud – bovenwijks (elke 5 jaar)	€ 7.500 – € 12.500	
Incidentiele ingrepen		
Samenspeelinpuls: speciaal speeltoestel/ grote ingrepen	€ 5.000 – € 12.500	
Watertappunt incl. instalatie	€ 6.000	
Rookvrij tegel of bord incl. plaatsing	€ 250 – € 1.500	

Tabel B2. Jaarlijkse onderhoudskosten speeltoestellen Blaricum

Onderdelen	Kosten per eenheid	Totaal	Freq	opmerking
Inspecties speeltoestellen	€ 2.875,00 per keer	€ 5.750,00	2x	excl. 'onderhoud beweegtoestellen' (15st)
Onderhoud beweegtoestellen (15 stuks)	€ 2.000,00 per keer	€ 4.000,00	2x	inspecties + eur 500,-
Klein onderhoud speeltoestellen	€ 5.000,00 per jaar	€ 5.000,00	1x	
Onderhoud interactieve toestel Yalp	€ 500,00 per jaar	€ 500,00	1x	
Energiekosten Yalp	€ 350,00 per jaar	€ 350,00	1x	
Verwijderen zwerfvuil, blad, reiniging	€ 4.500,00 per jaar	€ 4.500,00	beeld	in bestek integraal beheer openb.
Onderhoud kunstgras	€ 4.000,00 per jaar	€ 4.000,00	1x	
Onderhoud zand (tweejaarlijks vervangen)	€ 7.800,00 per jaar	€ 3.900,00	0,5x	
Totaal jaar		**€ 28.000,00**		

Valzone: Kunstgras	1.946	M2
Valzone: Rubber chips	4	M2
Valzone: Rubber insitu	368	M2
Valzone: Rubber tegels	54	M2
Valzone: Valzand	390	M2